

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S
DĖL PREKYBOS ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJOS KONTROLĖS BEI PREVENCIJOS
2002–2004 METŲ PROGRAMOS

2002 m. sausio 17 d. Nr. 62
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos 2002–2004 metų programai (pridedama).
2. Pavesti Vidaus reikalų ministerijai koordinuoti 1 punkte nurodytos programos įgyvendinimą ir ne rečiau kaip kas pusmetį informuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybę, kaip vykdomos joje numatytos priemonės.

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

VIDAUS REIKALŲ MINISTRAS

JUOZAS BERNATONIS

PRITARTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. 62

PREKYBOS ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJOS KONTROLĖS BEI PREVENCIJOS 2002–2004 METŲ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ši programa parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1196 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [86-3015](#)), XI skyriaus „Teisėsauga ir teisėtvara“ 455 punktą, Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos (Nacionalinė ACQUIS priėmimo programa) teisės derinimo priemonių ir ACQUIS įgyvendinimo priemonių 2001 metų planus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. vasario 22 d. nutarimu Nr. 192 „Dėl Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos (Nacionalinė ACQUIS priėmimo programa) teisės derinimo priemonių ir ACQUIS įgyvendinimo priemonių 2001 metų planų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [18-554](#)) (priemonės kodas Nr. 1: 1.2.1.-T-B14).

2. Viena svarbiausių Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos kryptių teisinės sistemos reformos, teisėtvarkos ir vidaus politikos srityje – įgyvendinti radikalias nusikalstamumo (ypač tarptautinio organizuoto) prevencijos bei kontrolės priemones: kompleksiskai šalinti šių reiškinių priežastis, modernizuoti ir stiprinti teisėsauogos ir kitų valstybės institucijų sistemą, remti nevyriausybinę organizacijų veiklą, ardyti nusikalstamų struktūrų, kurios verčiasi prekyba žmonėmis ir prostitucijos organizavimu, vaikų prievartos ir komercinio išnaudojimo organizavimo tinklus. Prekyba žmonėmis ir prostitucija – socialinis reiškinys, todėl numatoma organizuoti jo kontrolės ir prevencijos sistemą, apimančią kompleksą švietimo, socialinio-ekonominio, medicininio, nacionalinio ir tarptautinio lygmens teisinių, mokslinių, organizacinių, taktinių, informacinių, analitinių, finansinių ir kitokių priemonių.

3. Būtina sutelkti teisėsauogos, kitų valstybės institucijų ir nevyriausybinę organizacijų pastangas įgyvendinti Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, susijusių su prekyba žmonėmis, nuostatas. 1995 m. liepos 3 d. ratifikuotos Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 35 straipsnis skelbia, kad valstybės dalyvės imasi visų reikiamų priemonių nacionaliniu, dvišaliu ir daugiašaliu lygiu, siekdamos užkirsti kelią vaikų grobimui, prekybai arba kontrabandai, nesvarbu, kokiems tikslams ir kokia forma, o 1995 m. rugsėjo 10 d. ratifikuotos Jungtinių Tautų konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims 6 straipsnis įpareigoja valstybę dalyvę imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų nutraukta visų rūšių prekyba moterimis ir moterų naudojimas prostitucijai. 4. Ši programa buvo rengiama atsižvelgiant į:

1949 metų Jungtinių Tautų konvencijos dėl kovos su žmonių prekyba ir trečiųjų asmenų išnaudojimu prostitucijos tikslams nuostatas;

1950 metų Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir jos papildomus protokolus;

1961 metų Europos socialinę chartiją, 1996 metų Europos socialinę chartiją ir Europos socialinės chartijos papildomus protokolus, reguliuojančius kolektyvinių ieškinių sistemą;

Pekino deklaraciją ir Pekino veiksmų platformą, priimtą IV pasaulinėje moterų konferencijoje (Pekinas, 1995 m. rugsėjo 4–15 d.);

Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto generalinės asamblėjos 23-iosios specialiosios sesijos (Niujorkas, 2000 m. birželio 12–30 d.) rekomendacijas Lietuvos Respublikos Vyriausybei (valstybių narių ataskaitų svarstymas. Lietuva. Pirmoji ir antroji periodinės ataskaitos);

Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijas Europos Tarybos valstybėms: rekomendaciją Nr. 9(91)11 dėl prekybos vaikais ir jaunimu, dėl jų seksualinio išnaudojimo,

pornografijos ir prostitucijos; rekomendaciją Nr. R(96)8 dėl nusikalstamumo veiklos krypčių Europoje permainų metu, rekomendaciją Nr. R(97)13 dėl liudininkų įbauginimo ir gynybos (kaltinamojo) teisių, rekomendaciją Nr. R(2000)11 dėl veiksmų prieš prekybą žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais;

Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos nuostatas: rekomendaciją Nr. 1065 (1987) dėl prekybos vaikais ir kitų vaikų išnaudojimo formų, rekomendaciją Nr. 1211 (1993) dėl nelegalios slaptos migracijos: slaptų nelegalių migrantų gabantojai ir darbdaviai, rezoliuciją Nr. 1099 (1996) dėl vaikų seksualinio išnaudojimo ir Europos Tarybos rekomendaciją Nr. 1325 (1997) dėl prekybos moterimis ir prievartinės prostitucijos Europos Tarybos valstybėse;

2001 metų Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir protokolą dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertinąsi ja.

5. Šios programos įgyvendinimas derinamas su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programa, Organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos prevencijos programa, Nacionaline programa prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą ir seksualinę prievartą, Migracijos procesų kontrolės programa, Valstybine lytiškai plintančių ligų profilaktikos programa, Lietuvos moterų pažangos programa, Nacionaline narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 1999–2003 metų programa ir kitomis tikslinėmis programomis.

II. PROGRAMOS TIKSLAI

6. Strateginiai (prevencijos ir kontrolės) programos tikslai yra:

6.1. strateginis prevencijos tikslas – kompleksiskai šalinti prekybos žmonėmis ir prostitucijos priežastis ir sąlygas, sukurti prevencijos priemonių sistemą, užkertančią kelią prekybai žmonėmis ir prostitucijai;

6.2. strateginis kontrolės tikslas – griauti nusikalstamų grupių, susivienijimų, kurie verčiasi prostitucijos ir prekybos žmonėmis organizavimu, tinklus.

7. Taktiniai programos tikslai (prioritetai, svarbiausiųjų problemų sprendimo būdai ir etapai) yra:

7.1. sukurti socialines, psichologines ir teises paramos prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukoms sistemas;

7.2. sukurti socialinės pagalbos sistemas, trukdančias įtraukti į prostituciją vis naujus asmenis (nepilnamečius, bedarbius, smurtą ir seksualinę prievartą buityje patiriančias mergaites, moteris ir kitus);

7.3. vienyti valstybės ir visuomenės pastangas užkardyti prekybą žmonėmis ir prostituciją;

7.4. šalinti kriminalinių procesų padarinius – silpninti ir likviduoti specializuotas organizuotas grupes, nusikalstamus susivienijimus, persekioti juos, užtikrinti, kad jų nariai neišvengtų atsakomybės;

7.5. nustatyti turtą, pajamas, gautus iš šios neteisėtos veiklos ar naudojamus tai veiklai plėtoti, taikyti už šią veiklą sankcijas įstatymo nustatyta tvarka;

7.6. parengti teisės aktus, atitinkančius Jungtinių Tautų, Europos Sąjungos, Europos Tarybos, Europolo, kitų tarptautinių institucijų nustatytus prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos reikalavimus;

7.7. išanalizuoti ir apibendrinti užsienio patirtį nusikaltimų, susijusių su prekyba žmonėmis ir prostitucija, atskleidimo ir prevencijos klausimais, galimybes ja pasinaudoti;

7.8. sukurti valstybinę asmenų, dingusių be žinios, paieškos sistemą;

7.9. sukurti prekybos žmonėmis ir prostitucijos prevencijos, tyrimo ir atskleidimo informacinio aprūpinimo sistemą;

7.10. plėsti tarptautinį bendradarbiavimą užkertant kelią prekybai žmonėmis ir prostitucijai.

III. SITUACIJOS ĮVERTINIMAS

8. Jungtinių Tautų duomenimis, kasmet visame pasaulyje parduodama daugiau nei 4 milijonai žmonių (Vakarų Europoje – 500 tūkstančių) ir tai nusikalstamo pasaulio sindikatams duoda iki 7 milijardų JAV dolerių neteisėto pelno.

Prekyba žmonėmis pasaulyje suvokiama kaip vergijos forma ir pripažįstama vienu pagrindinių žmogaus teisių pažeidimu. Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 4 straipsnis skelbia, kad niekas negali būti laikomas vergu, o vergovė, prekyba vergais ir visos jos formos draudžiamos. 1926 metų Konvencijos dėl vergovės 1 straipsnyje nurodyta, kad vergovė – tai padėtis ar būklė asmens, su kuriuo elgiamasi iš dalies arba visiškai kaip su nuosavybe. 1956 metų papildomos konvencijos dėl vergovės, vergų prekybos ir į vergovę panašių institutų bei papročių panaikinimo praplėte 1926 metų Konvencijoje dėl vergovės pateiktą vergovės apibrėžimą – papildė jį sąvokomis „pavergimas už skolas, baudžiavinė padėtis ir santuokinė vergija“. Be to, minėtosios 1956 metų konvencijos 1 straipsnio (d) punktas draudžia atiduoti vaiką ar 18 metų neturintį paauglį kitam asmeniui už atlyginimą arba be jo, siekiant išnaudoti tą vaiką ar paauglį arba jo darbą.

9. Šiandien prekyba žmonėmis – tarptautinė problema, nes kasmet dešimtys tūkstančių moterų palieka namus ieškomos darbo ir geresnio gyvenimo užsienyje. Dažnai tokių moterų skurdu pasinaudoja nusikalstamo pasaulio atstovai – prekeiviai žmonėmis. Apgaule, prievarta ar kitokiais būdais (grasinimais, šantažu) jie verčia moteris vergiškai dirbti, neretai atima joms dokumentus, asmeninę laisvę, jos dirba tarnaitėmis, slaugėmis, auklėmis, šokėjomis, padavėjomis, yra įtraukiamos į prostituciją. Moterys pakliūva į įstatymų nereguliuojamas verslo bei paslaugų sritis, kur patiria fizinę ir psichologinę prievartą, darbdavio savivalę, negauna uždarbio – kitaip tariant, nuolat pažeidžiamos jų teisės.

10. Lietuva – Europos ir pasaulio dalis, taigi visos problemos, būdingos kaimyninėms valstybėms, neaplenkė ir jos. Viena būdingų visoms pokomunistinėms valstybėms problemų – nedarbas ypač skaudžiai palietė moteris. Norėdamos išgyventi, moterys dažnai imasi bet kokio darbo, net ir seksualinių paslaugų teikimo. Jų bejėgiškumu naudojasi prekeiviai, parduodantys moteris kaip pigią darbo jėgą ir Lietuvoje, ir užsienyje. Taip jos tampa gyvosiomis prekėmis, pakliūvančiomis į vergovę. Dažniausia vadinamosios naujosios vergijos apraiška – prostitucija.

11. Lietuvoje šiai problemai dar neskiriama pakankamai dėmesio. Dar vyrauja nuomonė, kad merginos – priverstinės prostitucijos aukos – pačios kaltos dėl savo nelaimės. Dažnai į šią problemą žiūrima tik kaip į nelegalios migracijos problemą. Toks požiūris pasmerkia moteris būti visiškai beteisės svetimoje valstybėje, jos negali pasinaudoti jokiais teisėmis ir apsaugos priemonėmis. Pagal tarptautinius teisės aktus priverstinės prostitucijos aukos – nukentėjusios, kurioms galioja visos žmogaus teisės.

Prekyba moterimis Lietuvoje suprantama neretai tik kaip priverstinė prostitucija, todėl natūralu, kad šis klausimas tampa teisėsaugos institucijų problema. Ši problema neišvengiamai tampa kriminalinė, ir dėmesys krypsta vien į prostitutės ir sąvadautojų nusikalstamą veiką. Prekyba moterimis siejama tik su prievartine prostitucija ir žmogaus dingimu, pamirštama, kad visas žinomas prostitucijos formas derėtų vertinti kaip smurto prieš moteris apraiškas ir jų teisių pažeidimą.

12. Prekyba moterimis turi galias socialines priežastis, kurių vien policinėmis ir sveikatos apsaugos priemonėmis neįmanoma pašalinti. Respublikinės darbo biržos duomenimis, moterys sudaro 48,4 procento bedarbių, vidutiniškai moters atlyginimas sudaro 82 procentus vyro atlyginimo. Lietuvos Respublikos bedarbių rėmimo įstatymo 8 straipsnyje nurodytos 5 grupės asmenų, kuriems taikomos papildomos užimtumo garantijos, tarp jų: asmenys, jaunesni kaip 18 metų, moterys, vyrai, vieni auginantys vaikus iki 14 metų. Jie socialiai pažeidžiamiausi ir dažnai renkasi darbą šešėlinės ekonomikos srityje (taip pat ir prostituciją). Moterys teigia, kad verčiasi prostitucija todėl, kad užsidirbtų pinigų ir susitvarkytų gyvenimą. Jos nuo gimimo priklausė socialiai pažeidžiamiausių asmenų grupei, joms laiku nebuvo suteikta socialinė ir psichologinė pagalba.

13. Viešosios įstaigos „Praeities pėdos“ duomenimis, prekyba moterimis prostitucijos tikslu yra dvejopa: jomis prekiaujama Lietuvoje ir jos parduodamos į užsienio valstybes.

Šiuo metu daugiausia šnekama apie moterų eksportą į užsienį, tačiau nėra jokių statistikos duomenų, kiek merginų ir moterų išvyko savo noru arba išvežtos apgaule į užsienį dirbti prostitutėmis. Viešosios įstaigos „Praeities pėdos“ duomenimis, į užsienį išvažiuojančios ar išvežamos merginos dažniausiai suvokia ar bent numano, kad gaus teikti intymias paslaugas, tačiau nė neįtaria, kokios iš tiesų blogos bus tokio darbo sąlygos ir kaip jos bus išnaudojamos. Kitaip tariant, moteris ar mergina apgaunama ne tada, kai nelegaliai pervežama per valstybės sieną, bet tada, kai jai meluojama apie būsimą darbo sąlygas.

14. Kita problema – Lietuvos pilietė, besiverčianti svetimose šalyse prostitucija. 1985 m. lapkričio 29 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos deklaracija dėl pagrindinių teisingumo principų, nusikaltimų ir piktnaudžiavimo valdžia nustato, kad aukomis reikėtų laikyti visas moteris, nepaisant to, ar jos išvežtos prievarta, ar išvyko savo noru ir žinojo, kuo versis. Visos šios moterys vienaip ar kitaip apgautos, net jeigu prieš jas nenaudota fizinė ar seksualinė prievarta. Lietuvos Respublikos piliečių eksporto į užsienį kryptys nuolat keičiasi. Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, prieš keletą metų didžiausias srautas buvo į Izraelį, Graikiją, Jungtinius Arabų Emyratus, Turkiją, šiuo metu vyksta į Vokietiją, Ispaniją, Daniją, Norvegiją, Olandiją, Angliją, Prancūziją ir kitas valstybes. Mat sugriežtinti kai kurių valstybių migracijos įstatymai. Izraelyje, Turkijoje sulaikytos nelegalios prostitutės uždaromos į kalėjimą. Be to, į šias valstybes stengiamasi neįleisti netekėjusių, sutuoktinio nelydimų jaunesnių nei 30 metų moterų, tad vis populiarsnė fiktyvi santuoka, ieškoma įvairių kitų dingsčių legaliai įvažiuoti į valstybę ir ten verstis prostitucija.

15. Prostitucijos pasiūlos mastą Lietuvoje rodo moterų, kurios verčiasi prostitucija, skaičius. Lietuvos AIDS centro duomenimis, tik Vilniuje prostitucija gali verstis nuo 1000 iki 3000 moterų. 1997 metais pelnas iš šio verslo galėjo siekti 50 mln. litų. Ir klientus, ir prostitutas prekeiviai dažniausiai vilioja per žiniasklaidą. Lietuvos spauda mirga reklaminiiais skelbimais, kurie kviečia moteris teikti intymias paslaugas, o klientus – naudotis jomis. Žinoma, tokių paslaugų atvirai nesiuožioma – tai vadinama masažu, gėlių atvežimu į namus, malonių vakaro praleidimu.

Prostitucijos problema Lietuvoje siejama su nusikalstamumo, venerinių ligų, narkomanijos, AIDS problemomis.

Tik Vilniuje prostitucijos organizavimu verčiasi 15–20 nelegaliai veikiančių firmų, kurių pajamos – daugiau nei 6 mln. litų per metus. Vidaus reikalų ministerijos ekspertų nuomone, metinė prostitucijos verslo apyvarta Vilniuje – ne mažesnė nei 20 mln. litų. Daugiau nei pusė prostitucijos verslo pajamų yra nelegalių firmų vadovų ir sutenerių pelnas, likusi dalis – atlyginimai prostitutėms, firmų telefonininkėms, vairuotojams. Nelegaliai veikiančioms firmoms priklauso maždaug pusė sostinės prostitučių.

Socialinių ligų konsultavimo kabineto „Demetra“ duomenimis, vien Vilniaus geležinkelio ir autobusų stočių rajone – daugiau nei 130 gatvės prostitučių. Jų vadinamąsias darbo vietas kontroliuoja nusikalstamo pasaulio atstovai. Daugelio gatvės prostitučių biografijos vienodos: paauglystėje ar vaikystėje išprievartautos, patyrusios kitokią seksualinį išnaudojimą, pradėjusios gerti ir vartoti narkotikus, o vėliau atsidūrusios gatvėje. Beveik pusė gatvės prostitučių gimdžiusios.

16. Išanalizavus esamą prekybos žmonėmis būklę, galima teigti, kad Lietuva tapo ne tik moterų eksporto, bet ir tranzito tarp Rytų ir Vidurio Europos valstybių šalimi. Taip yra todėl, kad Rusija ir Baltarusija nėra pasirašiusios su Lietuvos Respublika readmisijos sutarčių. Imtasi priemonių rytinei valstybės sienai geriau saugoti, tačiau teigiamų rezultatų dar nepasiekta. Praktika rodo, kad moterys iš Rytų valstybių į Lietuvą įvairiais tikslais dažniausiai atvyksta pačios, nemaža – ketindamos verstis prostitucija. Įsitraukusios į nelegalų prostitucijos verslą, jos prievarta seksualiai išnaudojamos, kai kurios išvežamos ir į Vakarų valstybes. Tuo verčiasi ne tik Lietuvos Respublikos, bet ir kitų valstybių piliečiai.

Be to, tokia nusikalstama veika pradedama nuo reklaminių skelbimų vienoje valstybėje, o baigiama antroje ar net trečioje. Todėl sėkmingai atskleisti ir iširti tokį nusikaltimą be glaudaus tarptautinio atitinkamų teisėsaugos institucijų bendradarbiavimo praktiškai neįmanoma. Lietuvos Respublika tarpvyriausybinės bendradarbiavimo nusikaltimų kontrolės ir prevencijos srityje sutartis yra pasirašiusi su devyniolika valstybių, Vidaus reikalų ministerija – žinybinius susitarimus su trylika Rytų ir Vakarų valstybių teisėsaugos institucijų, tarp jų su Lenkijos, Čekijos, Rumunijos.

Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos su užsienio valstybių teisėsaugos institucijomis nusikaltėlių ir dingusių be žinios asmenų paieškos klausimais bendradarbiauja Interpolo Lietuvos nacionalinio biuro kanalais. Be to, su užsienio valstybėmis, su kuriomis nesudarytos teisinės pagalbos sutartys, ryšiai palaikomi per Užsienio reikalų ministerijos Konsulinį departamentą.

Merginos, seksualiai išnaudojamos savo valstybėje, taip pat yra vergės ir prekybos moterimis aukos, nes jos parduodamos ir perkamos. Jos – aukos, nepaisant to, ar dirba savo noru, ar prievarta, nes dirba tretiesiems asmenims, gauna tik nedidelę savo uždirbtų pinigų dalį, t. y. jos prekiauja savo kūnu, bet uždirbtą pelną atiduoda kitam. Pažymėtina, kad prekybos moterimis aukomis laikytinos ne tik Lietuvos Respublikos pilietės, bet ir imigrantės iš kaimyninių valstybių – Baltarusijos, Rusijos, Ukrainos, kurios sudaro daugiau nei 60 procentų visų prostitučių.

17. Vidaus reikalų ministerijos turimais sociologinių apklausų duomenimis, į klausimą, ką manote apie prostituciją, 34 procentai respondentų atsakė pritariantys jos uždraudimui, dar 14 procentų mano, kad atsakomybėn turėtų būti traukiamos ne tik prostitutės, bet ir jų klientai. 11 procentų apklaustųjų auklėjamas priemones laiko veiksmingesnėmis už teisinį persekiojimą. 18 procentų pritarė prostitucijos legalizavimui, dar 18 procentų tai laiko kiekvieno žmogaus asmeniniu reikalu.

Lietuvos Respublikos pilietės už prostituciją baudžiamos administracine tvarka pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 182¹ straipsnį „Vertimasis prostitucija“.

Sąvadavimas – veika, už kurią baudžiama pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 239 straipsnio 3 dalį, – iki 5 metų laisvės atėmimo. Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 239 straipsnio 3 dalį 1995–1997 metais baudžiamųjų bylų neiškelta, 1998 metais iškeltos 4, 1999 metais – 15, 2000 metais – 9 baudžiamosios bylos. Sąvadavimas – prekybos žmonėmis atmaina. Šio verslo organizatoriai įvairiuose reklaminiuose skelbimuose siūlo moterims darbą užsienyje (baruose, kavinėse, viešbučiuose, auklėmis, manekenėmis ir panašiai). Apie 70 procentų atsiliepusių į tokius skelbimus moterų žino, koks darbas jų laukia (teikti seksualines paslaugas).

1998 m. liepos 2 d. priimtas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 8¹, 25, 32, 35, 45, 47¹, 53¹, 54, 55, 131, 239, 241, 242, 306, 321² straipsnių pakeitimo ir papildymo bei papildymo 131³, 310¹ straipsniais įstatymas. Šiuo įstatymu Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas papildytas 131³ straipsniu, nustatančiu baudžiamąją atsakomybę (laisvės atėmimas nuo 4 iki 8 metų) už prekybą žmonėmis – asmens pardavimą ar įsigijimą siekiant jį seksualiai išnaudoti, priversti užsiimti prostitucija arba gauti iš jo asmeninę naudą, taip pat asmens gabenimą prostitucijai į Lietuvą arba už jos ribų (straipsnio 1 dalis), baudžiamąją atsakomybę (nuo 6 iki 12 metų) už tą pačią veiklą, padarytą pakartotinai arba nepilnamečio atžvilgiu, arba grupės iš anksto susitarusių asmenų, arba itin pavojingo recidyvisto (straipsnio 2 dalis). Minėtuju įstatymu pakeisti ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 8¹ ir 35 straipsniai, kuriuose prekyba žmonėmis priskirta prie sunkių nusikaltimų ir už ją nustatyta privaloma bausmė – turto konfiskavimas.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 131³ straipsnyje „Prekyba žmonėmis“ nustatyta baudžiamoji atsakomybė asmenims, organizuojantiems žmonių išvežimą į užsienį seksualiniam ar komerciniam išnaudojimui ir juos išvežantiems, bet dažniausiai baudžiamojon atsakomybėn patraukiamos moterys, kurios vyksta per valstybės sieną su organizatorių parūpintais suklastotais dokumentais. Jeigu Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos pareigūnai asmens dokumentų suklastojimo požymių nepastebi, moterys nuvežamos į konkrečią užsienio valstybę ir parduodamos vietiniams sąvadautojams pagal išankstinį susitarimą. Tai apsunkina jų paiešką, ypač tokių, kurios komerciniam ar seksualiniam išnaudojimui išvežtos į užsienį prievarta.

Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 131³ straipsnį „Prekyba žmonėmis“ 1999 metais iškeltos 3, 2000 metais – 4, 2001 metais – 11 baudžiamųjų bylų.

IV. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

18. Šios programos įgyvendinimo priemonės pateiktos 1 priede. Kasmet sudaromi konkretūs darbo (koordinaciniai) planai – programos, kuriose priemonės gali būti detalizuojamos, sukonkretinamas jų įgyvendinimo laikas, finansavimo sąmatos ir kita.

19. Būtina:

19.1. organizuoti ir kontroliuoti priemonių įgyvendinimą (programos valdymas); 19.2. užtikrinti priemonių finansavimą;

19.3. užtikrinti informacinės, analitinės, mokslinės, metodinės paramos teikimą programos vykdytojams.

20. Ši programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto (esant galimybei, ir iš užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų Lietuvos Respublikai skirtų techninės pagalbos lėšų). Kiek lėšų reikės šios programos priemonėms įgyvendinti, detalai nurodyta 2 priede.

21. Konkreti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skiriamų programai įgyvendinti, suma numatoma sudarant atitinkamų metų biudžeto projektą. 22. Numatomi trys šios programos įgyvendinimo etapai:

22.1. pirmasis etapas – 2002 metai. Ketinama išanalizuoti prekybos žmonėmis ir prostitucijos būklę, iširti, kaip vykdomi priimti teisės aktai, užtikrinti, kad jie būtų vykdomi, numatyti būtinas priemones prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolei bei prevencijai stiprinti;

22.2. antrasis etapas – 2003 metai. Turi būti sukurta prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos socialinių, ekonominių, finansinių, teisinių, organizacinių, informacinių, analitinių priemonių sistema;

22.3. trečiasis etapas – 2004 metai. Turi būti nustatomos naujos prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos kryptys, tikslinamos atsižvelgiant į susidariusias sąlygas bei perspektyvas.

V. LAUKIAMI REZULTATAI

23. Įgyvendinus šią programą, bus efektyviau kovojama su specializuotomis nusikalstamomis grupėmis, sukurta socialinės pagalbos sistema, ribojanti naujų asmenų įtraukimą į prostituciją, sukurta socialinės, psichologinės ir teisinės paramos prostitucijos ir prekybos žmonėmis aukoms sąlygos, patobulinta asmenų, dingusių be žinios, paieška, sukurta prekybos žmonėmis prevencijos, tyrimo ir atskleidimo informacinio aprūpinimo sistema, išplėstas tarptautinis bendradarbiavimas, bus suteikta parama nevyriausybinėms organizacijoms. Bus įgyvendinta prevencinio švietimo mokyklose programa, sukurta kompiuterizuota asmenų, sulaikytų su suklastotais dokumentais, įtariamų sąvadavimu, dingusių be žinios, deportuotų iš užsienio valstybių, taip pat iš Lietuvos Respublikos, duomenų bazė Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Vidaus reikalų ministerijos, įgyvendintos tarptautinių teisės aktų ir tarptautinių organizacijų teikiamos rekomendacijos prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės srityje.

Prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės
bei prevencijos 2002–2004 metų programos
1 priedas

**PREKYBOS ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJOS KONTROLĖS BEI PREVENCIJOS
2002–2004 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS**

Tikslas	Priemonės pavadinimas	Įvykdymo laikas	Vykdytojai
I. SITUACIJOS ĮVERTINIMAS (INFORMACINIS ANALITINIS DARBAS)			
1. Ištirti baudžiamosios praktikos efektyvumą	išanalizuoti prekybos žmonėmis baudžiamąsias bylas	2002–2004 metai	Teisingumo ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“
	išanalizuoti sąvadavimo baudžiamąsias bylas	2002–2004 metai	Teisingumo ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“
2. Ištirti administracinės praktikos efektyvumą	išanalizuoti administracines bylas dėl vertimosi prostitucija	2002–2004 metai	Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras
3. Atlikti sociologinius tyrimus, būtinus tam, kad būtų nuolat stebimi ir kontroliuojami prostitucijos verslo pokyčiai	atlikti prostitucijos verslo atstovų sociologinę apklausą jų tradicijų, įpročių, etinių nuostatų ypatumams nustatyti	2002–2004 metai	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras
4. Nustatyti profilaktikos priemonių veiksmingumo kriterijus	nustatyti prostitucijos profilaktikos priemonių veiksmingumą	2002 metai	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras
5. Sukurti socialinio planavimo mokslinius pagrindus (prostitucijos ir prekybos žmonėmis srityje)	ištirti socialines ir ekonomines sąlygas, skatinančias prostituciją ir prekybą žmonėmis	2003 metai	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras
6. Sukurti informacinę ir metodinę bazę	ištirti kriminogeniniu požiūriu turimą operatyvinę informaciją apie prekybą žmonėmis ir sekso paslaugas	2003 metai	Vidaus reikalų ministerija
7. Ištirti moterų ir mergaičių – potencialių prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukų padėtį	atlikti moterų ir mergaičių – buitinio bei seksualinio smurto aukų sociologinę apklausą	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras
II. ŠVIETIMAS			

8. Sukurti ir įdiegti Lietuvos mokyklose prevencinio švietimo programą, kuri padėtų šalinti susijusius su žmonių grobimu, pardavimu, prostitucija pavojus visuomenei	supažindinti jaunimą su prostitucijos verslo keliamais pavojais, ugdyti jam dorovines nuostatas	2002–2003 metai	Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
9. Sudaryti organizacines ankstyvosios prostitucijos prevencijos sąlygas švietimo įstaigose	įsteigti kai kuriose švietimo įstaigose socialinio pedagogo pareigybę	2003 metai	Švietimo ir mokslo ministerija, švietimo įstaigų steigėjai
10. Tobulinti ir plėsti konsultacinių paslaugų, teikiamų rizikos grupių vaikams ir jų tėvams, sistemą	parengti ir įgyvendinti priemones veikiančių pedagoginių ir psichologinių, socialinių, teisinių ir medicinos konsultacijų veiklai gerinti – teikti reikiamą pagalbą rizikos grupių vaikams ir jų tėvams	2002 metai	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija
11. Siekti, kad prostitucijos plitimo priežasčių ir sąlygų šalinimą remtų visuomenė	informuoti per žiniasklaidą visuomenę, kaip ribojamos ir šalinamos prekybos žmonėmis ir prostitucijos plitimo priežastys	2002–2004 metai (nuolat)	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija
12. Teikti būtiną ir svarbią šviečiamąją informaciją apie pavojus, susijusius su prekyba žmonėmis ir prostitucija	rengti visų tipų švietimo įstaigose paskaitas apie pavojus, susijusius su prekyba žmonėmis ir prostitucija, ankstyvąjį lytinį gyvenimą, smurtą tarp paauglių, lytiškai plintančių ligų, alkoholio ir narkotikų žalą, taip pat pavojus, slypinčius viliojamuose pasiūlymuose greitai praturtėti Vakaruose	2002–2004 metai	Švietimo ir mokslo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
13. Skleisti specialias žinias, skirtas specialistams ir visuomenei	rengti specializuotus teminius seminarus apie vaikų komercinį ir seksualinį išnaudojimą, seksualinę prievartą ir galimą pagalbą tokiems vaikams	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija
14. Rengti aukštos kvalifikacijos specialistus dirbti su vaikais	vadovaujantis užsienio valstybių patirtimi, parengti ir įdiegti Lietuvos teisės universitete specializuotą darbo su nepilnamečiais ir mažamečiais vaikais programą	2002 metai	Lietuvos teisės universitetas, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
15. Plačiau aiškinti prostitucijos ir prekybos žmonėmis problemas pasiuntinybių ir konsulatų darbuotojams, informuoti asmenis apie seksualinio išnaudojimo pavojų, nevyriausybinės organizacijas, galinčias suteikti reikiamą pagalbą, ir panašiai	parengti diplomatinėms atstovybėms darbuotojams metodines rekomendacijas kovos su prekyba žmonėmis ir prostitucija klausimais	2002 metai	Užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija
16. Mažinti sekso paslaugų pasiūlos priemonių efektyvumą	organizuoti spaudoje kointerklamą sekso paslaugas siūlančių ir sekso turizmo paslaugas teikiančių firmų reklamai	2002–2004 metai	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
17. Teikti būtiną ir svarbią šviečiamąją informaciją prostitutėms ir jų klientams	rengti ir leisti šviečiamąją medžiagą prostitutėms ir jų klientams	2002–2004 metai	Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija

18. Supažindinti Lietuvos gyventojus su prekybos žmonėmis ir prostitucijos verslo ir sekso turizmo keliamais pavojais	parengti ugdymo priemonės, metodinę literatūrą, kurios atskleistų prekybos žmonėmis, prostitucijos ir sekso turizmo pavojų visuomenei, šių neigiamų reiškinių priežastis	2002 metai	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
19. Plėsti prostitucijos, kaip socialinio reiškinio, tyrimus, pateikti visuomenei įvairių sričių specialistų nuomonę, pabrėžti buitinio smurto, seksualinės prievartos, vaikų išnaudojimo, pornografijos ir prostitucijos ryšius sisteminiu požiūriu	parengti ir išleisti prevencinio pobūdžio leidinį apie kovos su prekyba žmonėmis, susijusios su prostitucija, problemas	2002 metai	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
III. AUKŲ IR NUKENTĖJUSIŲJŲ RĖMIMAS			
20. Plėtoti pagalbos priverstinės prostitucijos aukoms sistemą	remti vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų projektus, skirtus priverstinės prostitucijos aukų socialinei pagalbai ir reintegracijai į visuomenę	2002–2004 metai	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, Teisingumo ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas
21. Sukurti reikiamas finansines sąlygas vykdyti prekybos žmonėmis ir prostitucijos prevencijos priemones	pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl specialaus fondo, kurio lėšos būtų skiriamos prekybos žmonėmis ir prostitucijos prevencijos priemonėms remti, steigimo	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas
	išlaikyti socialinių ligų prevencijos ir gydymo kabinetus Vilniuje ir Panevėžyje	2002–2004 metai	miestų savivaldybės, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
22. Gerinti visuomenės sveikatą regionuose, kuriuose daugiausia su prostitucija susijusių problemų	įsteigti socialinių ligų prevencijos ir gydymo kabinetus (patalpos, įranga, darbuotojų darbo užmokestis, socialinis draudimas, komunalinės paslaugos ir kita) Klaipėdoje, Kaune ir Šiauliuose	2003–2004 metai	Sveikatos apsaugos ministerija, miestų savivaldybės
23. Plėtoti psichologinės ir kitokios pagalbos sistemą	įsteigti socialinės, psichologinės ir kitokios pagalbos telefonus 5 miestuose	2002–2003 metai	Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras

24. Sukurti socialinės pagalbos sistemą, padedančią prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukoms integruotis į darbo rinką	parengti ir įgyvendinti specialias psichologinės reabilitacijos, profesinio orientavimo ir užimtumo programas (6 savivaldybėse) prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukoms	2002–2004 metai	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras
25. Tobulinti liudytojų ir nukentėjusiųjų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio specializuotos tarnybos materialinę-techninę bazę	įsteigti liudytojų ir nukentėjusiųjų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio centrus	2002–2004 metai	Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
IV. VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ IR NEVALSTYBINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS			
26. Formalizuoti valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo būdus ir metodus	ištirti valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo praktiką ir galimybes kontroliuoti prekybą žmonėmis ir prostituciją	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“
	parengti valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo kontroliuojant prekybą žmonėmis ir prostituciją koncepciją	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
	organizuoti konferenciją valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo klausimais	2004 metai	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
27. Koordinuoti valstybės įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų veiklą	pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl koordinacinio prekybos žmonėmis prevencijos komiteto sudarymo	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras

28. Koordinuoti 2002–2004 metais prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos programos įgyvendinimą	sudaryti tarpžinybinę koordinacinę efektyvaus programos įgyvendinimo komisiją (grupę)	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija
V. TEISINIO REGULIAVIMO TOBULINIMAS			
29. Remti prostitucijos verslo aukų dalyvavimą baudžiamuosiuose procesuose prieš šio nusikalstamo verslo organizatorius	parengti teisinės ir organizacines priemones, skirtas atidėti prostitucijos verslo aukų išsiuntimą iš Lietuvos ir užtikrinti jų apsaugą, siekiant jas paskatinti duoti parodymus ir dalyvauti baudžiamajame procese tiriant nusikaltimus, susijusius su šio verslo organizavimu	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
30. Sukurti sąlygas tobulinti teisės aktus, atsižvelgiant į užsienio valstybių patirtį	apibendrinti užsienio valstybių teisinę prekybos žmonėmis ir prostitucijos, smurto ir prievartos prieš moteris prevencijos ir kontrolės reguliavimo patirtį ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl specialių teisės aktų rengimo tikslingumo	2003 metai	Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras
VI. ORGANIZACINĖS TAKTINĖS KOVOS SU ŽMONĖMIS PREKIAUJANČIOMIS STRUKTŪROMIS IR ASMENIMIS PRIEMONĖS			
31. Sukurti kompiuterizuotą duomenų bazę, taikyti šiuolaikines informacijos technologijas	stiprinti valstybės sienos perėjimo kontrolę, sukurti Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Vidaus reikalų ministerijos bendrą kompiuterinę asmenų, sulaikytų su suklastotais dokumentais, įtariamų sąvadavimu, dingusių be žinios, deportuotų iš užsienio valstybių, taip pat iš Lietuvos Respublikos, duomenų bazę	2002–2004 metai	Vidaus reikalų ministerija
32. Užkirsti kelią prostitucijos verslo plitimui	siekiant mažinti prostitucijos verslo plitimą, organizuoti specialias tikslines operacijas	2002–2004 metai	Vidaus reikalų ministerija
33. Tobulinti nusikaltimų prevencijos, tyrimo ir atskleidimo informacinį aprūpinimą	sukurti taktinės ir strateginės informacijos apie asmenis, prekiaujančius žmonėmis, rinkimo, analizės ir naudojimo sistemą, užtikrinti šios sistemos techninį funkcionavimą	2004 metai	Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
	sudaryti darbo grupę atitinkamos informacinės sistemos, skirtos teisės saugos institucijų veiklai koordinuoti, koncepcijai parengti	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija
	parengti atitinkamos informacinės sistemos projektą	2003 metai	Vidaus reikalų ministerija
34. Tobulinti dingusiųjų be žinios paieškos priemones	sukurti valstybinę dingusiųjų be žinios asmenų paieškos sistemą	2002–2003 metai	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras

	sudaryti specialistų grupę pasiūlymams dėl dingusių be žinios asmenų paieškos sistemos parengti	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
35. Sukurti sąlygas kaupti, apdoroti ir analizuoti informaciją	sukurti duomenų apie agentūras, firmas ir kitas organizacijas ar privačius asmenis, siūlančius darbą užsienyje, bazę	2002 metai	Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras
36. Išnagrinėti dorovės policijos organizavimo tikslumą	pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl dorovės policijos organizavimo tikslumo	2003 metai	Vidaus reikalų ministerija
37. Ištirti, kaip naujos informacijos technologijos prisidėjo prie nelegalaus žmonių gabenimo seksualinio išnaudojimo tikslais (EG-S-NT)	sudaryti darbo grupę naujų informacijos technologijų naudojimo nelegaliam žmonių gabenimui seksualinio išnaudojimo tikslais mastui ištirti, remiantis šiais tyrimais, parengti atitinkamas priemones	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija
VII. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS			
38. Plėsti tarptautinį bendradarbiavimą	parengti ir įgyvendinti priemones pagerinti bendradarbiavimui su valstybių, pasirašiusių teisinės pagalbos sutartis, atitinkamomis teisėsaugos institucijomis keičiantis informacija apie susijusią su prostitucija prekybą žmonėmis	2002–2004 metai	Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija
39. Plėsti tarptautinį policijos bendradarbiavimą	numatyti ir įgyvendinti tikslesnes priemones tobulinti bendradarbiavimui su Interpolu ir Europolu, kovojant su prekyba žmonėmis	2002–2004 metai	Vidaus reikalų ministerija
40. Siekti visiškai įgyvendinti tarptautinių konferencijų nuostatas	parengti priemones IV pasaulinės Jungtinių Tautų moterų konferencijos nuostatomis įgyvendinti	2002 metai	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija
41. Kaupti vertingą tarptautinio bendradarbiavimo patirtį	išanalizuoti Europos Sąjungos finansuojamų projektų „Stop“ ir „Dafni“ įgyvendinimo patirtį	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
42. Veiksmingiau kovoti su prekyba žmonėmis, prostitucija, išnaudojimu	inicijuoti prisijungimą prie Jungtinių Tautų konvencijos dėl kovos su prekyba žmonėmis ir prostitucija, patvirtintos Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 1949 m. gruodžio 2 d. rezoliucija 317 (IV)	2002 metai	Vidaus reikalų ministerija, Užsienio reikalų ministerija

Prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei

prevencijos 2002–2004 metų programos
2 priedas

**LĖŠŲ PREKYBOS ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJOS KONTROLĖS BEI PREVENCIJOS 2002–2004 METŲ PROGRAMOS
ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖMS ĮVYKDYTI POREIKIS**

Priemonės pavadinimas	Vykdytojai	Įvykdymo laikas	Išlaidos (tūkst. litų)			
			ekonominė klasifikacija	2002 metai	2003 metai	2004 metai
I. SITUACIJOS ĮVERTINIMAS (INFORMACINIS ANALITINIS DARBAS)						
1. Išanalizuoti prekybos žmonėmis baudžiamąsias bylas	Teisingumo ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“	2002–2004 metai	paprastosios	3	3	3
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	3	3	3
2. Išanalizuoti sąvadavimo baudžiamąsias bylas	Teisingumo ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“	2002–2004 metai	paprastosios	1,5	1,5	1,5
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	1,5	1,5	1,5
3. Išanalizuoti administracines bylas dėl vertimosi prostitucija	Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras	2002–2004 metai	paprastosios	–	2	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	2	–
4. Atlikti prostitucijos verslo atstovų sociologinę apklausą jų tradicijų, įpročių, etinių nuostatų ypatumams nustatyti	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras	2002–2004 metai	paprastosios	4	4	4
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	4	4	4
5. Nustatyti prostitucijos profilaktikos priemonių veiksmingumą	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Lietuvos moterų namai. Krizių centras	2002 metai	paprastosios	5	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	5	–	–
6. Ištirti socialines ir ekonomines sąlygas, skatinančias prostituciją ir prekybą žmonėmis	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Lietuvos moterų namai. Krizių centras	2003 metai	paprastosios	–	5	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	5	–
7. Ištirti kriminogeniniu požiūriu turimą operatyvinę	Vidaus reikalų ministerija	2003 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–

informaciją apie prekybą žmonėmis ir sekso paslaugas			iš viso	–	–	–
8. Atlikti moterų ir mergaičių – buitinio bei seksualinio smurto aukų sociologinę apklausą	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Lietuvos moterų namai. Krizių centras	2001–2002 metai	paprastosios	3	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	3	–	–
Iš viso pagal 1–8 punktus			paprastosios	16,5	15,5	8,5
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	16,5	15,5	8,5
II. ŠVIETIMAS						
9. Supažindinti jaunimą su prostitucijos verslo keliamais pavojais, ugdyti jam dorovines nuostatas	Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2002–2003 metai	paprastosios	5	5	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	5	5	–
10. Įsteigti kai kuriose švietimo įstaigose socialinio pedagogo pareigybę	Švietimo ir mokslo ministerija	2003 metai	paprastosios	–	14	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	14	–
11. Parengti ir įgyvendinti priemones veikiančių pedagoginių ir psichologinių, socialinių, teisinių ir medicinos konsultacijų veiklai gerinti – teikti reikiamą pagalbą rizikos grupių vaikams ir jų tėvams	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija	2002 metai	paprastosios	5	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	5	–	–
12. Informuoti per žiniasklaidą visuomenę, kaip ribojamos ir šalinamos prekybos žmonėmis ir prostitucijos plitimo priežastys	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija	2002–2004 metai (nuolat)	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
13. Rengti visų tipų švietimo įstaigose paskaitas apie	Švietimo ir mokslo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija,	2002–2004 metai	paprastosios	5	5	5
			nepaprastosios	–	–	–

pavojus, susijusius su prekyba žmonėmis ir prostitucija, ankstyvąjį lytinį gyvenimą, smurtą tarp paauglių, lytiškai plintančių ligų, alkoholio ir narkotikų žalą, taip pat pavojus, slypinčius viliojimuose pasiūlymuose greitai praturtėti Vakaruose	Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras		iš viso	5	5	5
14. Rengti specializuotus teminius seminarus apie vaikų komercinį ir seksualinį išnaudojimą, seksualinę prievartą ir galimą pagalbą tokiems vaikams	Vidaus reikalų ministerija	2002 metai	paprastosios	3	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	3	–	–
15. Vadovaujantis užsienio valstybių patirtimi, parengti ir įdiegti Lietuvos teisės universitete specializuotą darbo su nepilnamečiais ir mažamečiais vaikais programą	Lietuvos teisės universitetas, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2002 metai	paprastosios	15	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	15	–	–
16. Parengti diplomatinių atstovybių darbuotojams metodines rekomendacijas kovos su prekyba žmonėmis ir prostitucija klausimais	Užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija	2002 metai	paprastosios	10	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	10	–	–
17. Organizuoti spaudoje kontrreklamą sekso paslaugas siūlančių ir sekso turizmo paslaugas teikiančių firmų reklamai	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2002–2004 metai	paprastosios	17	18	18
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	17	18	18
18. Rengti ir leisti šviečiamąją medžiagą prostitutėms ir jų klientams	Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija	2002–2004 metai	paprastosios	13	15	15
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	13	15	15
19. Parengti ugdymo priemonės, metodinę literatūrą,	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras,	2002 metai	paprastosios	6	–	–
			nepaprastosios	–	–	–

kurios atskleistų prekybos žmonėmis, prostitucijos ir sekso turizmo pavojų visuomenei, šių neigiamų reiškinių priežastis	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras		iš viso	6	–	–
20. Parengti ir išleisti prevencinio pobūdžio leidinį apie kovos su prekyba žmonėmis, susijusias su prostitucija, problemas	viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2002 metai	paprastosios	10	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	10	–	–
Iš viso pagal 9–20 punktus			paprastosios	89	57	28
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	89	57	28
III. AUKŲ IR NUKENTĖJUSIŲJŲ RĖMIMAS						
21. Remti vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų projektus, skirtus priverstinės prostitucijos aukų socialinei pagalbai ir reintegracijai į visuomenę	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, Teisingumo ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas	2002–2004 metai	paprastosios	175	270	270
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	175	270	270
22. Pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl specialaus fondo, kurio lėšos būtų skiriamos prekybos žmonėmis ir prostitucijos prevencijos priemonėms remti, steigimo	Vidaus reikalų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas	2002 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
23. Išlaikyti socialinių ligų prevencijos ir gydymo kabinetus Vilniuje ir Panevėžyje	miestų savivaldybės, Sveikatos apsaugos ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2002–2004 metai	paprastosios	20	25	30
			nepaprastosios	50	50	40
			iš viso	70	75	70

24. Įsteigti socialinių ligų prevencijos ir gydymo kabinetus (patalpos, įranga, darbuotojų darbo užmokestis, socialinis draudimas, komunalinės paslaugos ir kita) Klaipėdoje, Kaune ir Šiauliuose	Sveikatos apsaugos ministerija, miestų savivaldybės	2003–2004 metai	paprastosios	–	60	60
			nepaprastosios	–	100	110
			iš viso	–	160	170
25. Įsteigti socialinės, psichologinės ir kitokios pagalbos telefonus 5 miestuose	Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras	2002–2003 metai	paprastosios	50	50	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	50	50	–
26. Parengti ir įgyvendinti specialias psichologinės reabilitacijos, profesinio orientavimo ir užimtumo programas (6 savivaldybėse) prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukoms	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras	2002–2004 metai	paprastosios	15	15	15
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	15	15	15
27. Įsteigti liudytojų ir nukentėjusiųjų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio centrus	Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2002–2004 metai	paprastosios	50	100	100
			nepaprastosios	100	150	150
			iš viso	150	250	250
Iš viso pagal 21–27 punktus			paprastosios	310	520	475
			nepaprastosios	150	300	300
			iš viso	460	820	775
IV. VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ IR NEVALSTYBINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS						
28. Ištirti valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo praktiką ir galimybes kontroliuoti prekybą žmonėmis ir prostituciją	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, viešoji įstaiga „Praeities pėdos“	2002 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
29. Parengti valstybės ir nevalstybinių institucijų	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo	2002 metai	paprastosios	10	–	–
			nepaprastosios	–	–	–

bendradarbiavimo kontroliuojant prekybą žmonėmis ir prostituciją koncepciją	ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras		iš viso	10	–	–
30. Organizuoti konferenciją valstybės ir nevalstybinių institucijų bendradarbiavimo politikos klausimais	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2004 metai	paprastosios	–	–	35
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	35
31. Pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl koordinacinio prekybos žmonėmis prevencijos komiteto sudarymo	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Vilniaus moterų namai. Krizių centras	2002 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
Iš viso pagal 28–31 punktus			paprastosios	10	–	35
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	10	–	35
V. TEISINIO REGULIAVIMO TOBULINIMAS						
32. Parengti teisinės ir organizacines priemones,	Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija,	2002 metai	paprastosios	3	–	–
			nepaprastosios	–	–	–

skirtas atidėti prostitucijos verslo aukų išsiuntimą iš Lietuvos ir užtikrinti jų apsaugą, siekiant jas paskatinti duoti parodymus ir dalyvauti baudžiamajame procese tiriant nusikaltimus, susijusius su šio verslo organizavimu	visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras		iš viso	3	–	–
33. Apibendrinti užsienio valstybių teisinę prekybos žmonėmis ir prostitucijos, smurto ir prievartos prieš moteris prevencijos ir kontrolės reguliavimo patirtį ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl specialių teisės aktų rengimo tikslingumo	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras	2003 metai	paprastosios	–	5	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	5	–
Iš viso pagal 32 ir 33 punktus			paprastosios	3	5	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	3	5	–
VI. ORGANIZACINĖS TAKTINĖS KOVOS SU PREKIAUJANČIOMIS ŽMONĖMIS STRUKTŪROMIS IR ASMENIMIS PRIEMONĖS						
34. Stiprinti valstybės sienos perėjimo kontrolę, sukurti Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Vidaus reikalų ministerijos bendrą kompiuterinę asmenų, sulaikytų su suklastotais dokumentais, įtariamų sąvadavimu, dingusių be žinios, deportuotų iš užsienio valstybių, taip pat iš Lietuvos Respublikos, duomenų bazę	Vidaus reikalų ministerija	2002–2004 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	200
			iš viso	–	–	200
35. Siekiant mažinti prostitucijos verslo plitimą, organizuoti specialias tikslines operacijas	Vidaus reikalų ministerija	2002–2004 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–

36. Sukurti taktinės ir strateginės informacijos apie asmenis, prekiaujančius žmonėmis, rinkimo, analizės ir naudojimo sistemą, užtikrinti šios sistemos techninį funkcionavimą	Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2003 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	300	–
			iš viso	–	300	–
37. Sudaryti darbo grupę atitinkamos informacinės sistemos, skirtos teisėsaugos institucijų veiklai koordinuoti, koncepcijai parengti	Vidaus reikalų ministerija	2002 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
38. Parengti atitinkamos informacinės sistemos projektą	Vidaus reikalų ministerija	2002 metai	paprastosios	35	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	35	–	–
39. Sukurti valstybinę dingusių be žinios asmenų paieškos sistemą	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2002–2003 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	350	–	–
			iš viso	350	–	–
40. Sudaryti specialistų grupę pasiūlymams dėl dingusių be žinios asmenų paieškos sistemos parengti	Vidaus reikalų ministerija, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2002 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
41. Sukurti duomenų apie agentūras, firmas ir kitas organizacijas ar privačius asmenis, siūlančius darbą užsienyje, bazę	Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, viešoji įstaiga Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, visuomeninė organizacija Dingusių žmonių šeimų paramos centras	2002 metai	paprastosios	15	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	15	–	–
42. Pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl dorovės policijos organizavimo tikslingumo	Vidaus reikalų ministerija	2002 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
43. Sudaryti darbo grupę naujų informacijos technologijų	Vidaus reikalų ministerija	2003 metai	paprastosios	10	–	–
			nepaprastosios	–	–	–

naudojimo nelegaliam žmonių gabenimui seksualinio išnaudojimo tikslais mastui iširti, remiantis šiais tyrimais, parengti atitinkamas priemonės			iš viso	10	–	–
Iš viso pagal 34–43 punktą			paprastosios	60	–	–
			nepaprastosios	350	300	200
			iš viso	410	300	200
VII. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS						
44. Parengti ir įgyvendinti priemonės pagerinti bendradarbiavimui su valstybių, pasirašiusių teisinės pagalbos sutartis, atitinkamomis teisėsaugos institucijomis keičiantis informacija apie susijusią su prostitucija prekybą žmonėmis	Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija	2002–2004 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
45. Numatyti ir įgyvendinti tikslines priemones tobulinti bendradarbiavimui su Interpolu ir Europolu, kovojant su prekyba žmonėmis	Vidaus reikalų ministerija	2002–2004 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
46. Parengti priemones IV pasaulinės Jungtinių Tautų moterų konferencijos nuostatomis įgyvendinti	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija	2002 metai	paprastosios	10	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	10	–	–
47. Išanalizuoti Europos Sąjungos finansuojamų projektų „Stop“ ir „Dafni“ įgyvendinimo patirtį	Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2002 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–
			iš viso	–	–	–
48. Inicijuoti prisijungimą prie Jungtinių Tautų konvencijos	Vidaus reikalų ministerija, Užsienio reikalų ministerija	2002 metai	paprastosios	–	–	–
			nepaprastosios	–	–	–

dėl kovos su prekyba žmonėmis ir prostitucija, patvirtintos Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 1949 m. gruodžio 2 d. rezoliucija 317 (IV)		iš viso	–	–	–
Iš viso pagal 44–48 punktus		paprastosios	–	–	–
		nepaprastosios	–	–	–
		iš viso	–	–	–
Iš viso visoms priemonėms		paprastosios	495,5	592,5	556,5
		nepaprastosios	350	600	500
		iš viso	845,5	1192,5	1056,5

Iš viso programai įgyvendinti reikia 3094,5 tūkst. litų.